

STATISTISK SENTRALBYRÅ

**Melding om virksomheten
1974**

M E L D I N G   O M   V I R K S O M H E T E N
1 9 7 4

Statistisk Sentralbyrå
Oslo 1975

FORORD

Statistisk Sentralbyrå legger med dette fram en melding om virksomheten for året 1974. Det er hovedsaklig lagt vekt på å beskrive de utvidelser og forbedringer i den offisielle statistikk som er gjort i løpet av året og peke på hvilken nytte dette vil ha for brukerne av statistikken. Meldingen omfatter også tiltak som er satt i verk som bidrag til å løse påtrengende oppgaver på lengre sikt.

Oslo, 16. juni 1975

Petter Jakob Bjerve

INNHold

	Side
1. Arbeidsoppgaver og forutsetninger for virksomheten	7
2. Videreføring av eksisterende statistikk	8
3. Utvidelser og forbedringer av eksisterende statistikk	8
4. Nye statistiske undersøkelser og analyser	10
4.1. Prosjekter fullført i 1974	10
4.2. Ny statistikk under arbeid i 1974	11
4.3. Nye statistiske undersøkelser satt i gang i 1974	13
5. Påbegynt planlegging av nye statistiske undersøkelser	14
6. Nasjonalregnskapet	15
7. Økonomisk forskning og analyse	16
7.1. Konjunkturanalyse	16
7.2. Skatteforskning	16
7.3. Økonomiske modeller	17
8. Publiseringsevne	18
9. Effektiviseringstiltak	18
10. Personale	19
11. Opplæring	19
Statistisk Sentralbyrås organisasjon pr. 1. januar 1975	21

1. ARBEIDSOPPGAVER OG FORUTSETNINGER FOR VIRKSOMHETEN

Hovedoppgavene	<p>Hovedoppgaven for Statistisk Sentralbyrå er å utarbeide offisiell statistikk, og å gjøre denne statistikken så nyttig og lett tilgjengelig som mulig for brukerne. I tilknytning til denne oppgave driver Byrået også forskning og analyse på en del felter der det utarbeides statistikk. Denne virksomheten er nødvendig for å få nærmere kjennskap til kvaliteten av statistikken og få et bedre grunnlag for å vurdere en mest mulig hensiktsmessig utbygging av statistikken.</p>
Et enhetlig statistikk-system	<p>Storparten av den offisielle statistikken i Norge er sentralisert i Byrået som i sin virksomhet legger stor vekt på å utvikle statistikken som et enhetlig system. Dette innebærer en fordel for dem som skal bruke statistikk fra de ulike områder i sammenheng. Et viktig ledd i dette arbeidet er å gjennomføre ensartede definisjoner og klassifikasjoner i statistikken på ulike områder.</p>
Statistikk-behovene	<p>Samfunnets behov for statistikk vil normalt være betydelig større enn de muligheter Byrået har for å tilfredsstille det. Enda om vi her i landet har et forholdsvis godt utviklet statistikk-system, er det fortsatt mange områder der en mangler statistiske oppgaver av stor betydning for samfunnsplanleggingen. Dessuten fører endringer i samfunnsutviklingen til at det stadig oppstår nye behov for statistikk. På den annen side er det forholdsvis sjelden at en statistikk kan legges ned eller reduseres vesentlig uten at det har store skadevirkninger for statistikk-systemet som helhet.</p>
Prioritering	<p>Virksomheten i Byrået i det enkelte år er derfor innrettet dels på å holde ved like og ajourføre eksisterende statistikk, dels på å forbedre den statistikk som utarbeides og - så langt det er ønskelig og mulig - også å bygge ut statistikken på nye områder. Ved planleggingen av virksomheten må en innenfor de gitte bevilgningsrammer prioritere mellom disse oppgaver. En relativt sterk øking i de bevilgninger som står til disposisjon vil muliggjøre forholdsvis store forbedringer og en betydelig utbygging av statistikken. Svakere øking i bevilgningene vil bety at virksomheten i større grad vil være rettet mot å holde ved like statistikken på etablerte områder tatt i betraktning av at det finner sted en naturlig øking i arbeidsmengden som følge av vekst i tallet på oppgavegivere m.v.</p>
Tidkrevende produksjon	<p>Produksjonsgangen ved de fleste statistiske undersøkelser er som regel tidkrevende. I særlig grad gjelder det for nye undersøkelser og for de store tellinger som blir gjennomført med flere års mellomrom. For å få en rasjonell produksjonsprosess og et hensiktsmessig sluttprodukt, kreves det ofte lang tid fra planlegging blir startet opp til igangsetting kan finne sted. Ved undersøkelser som behandler store datamasser vil ofte også bearbeidingstiden, dvs. tiden fra igangsetting til fullføring være betydelig. Den virksomhet som utføres i Byrået i det enkelte år vil være en blanding av disse ulike trinn i produksjonsprosessen. Dels vil det dreie seg om fullføring av statistikkprosjekter igangsatt tidligere, dels en videreføring av prosjekter under arbeid. For noen prosjekter vil det være aktuelt å begynne gjennomføringen og for andre å sette i gang planlegging i et bestemt år.</p>
En sammensatt virksomhet	
Langtidsprogram og budsjett	<p>Byråets virksomhet i det enkelte år er trukket opp gjennom de langtidsprogrammer som blir utarbeidd for fem år framover og revidert årlig. Dette, sammen med de rammer som det årlige budsjett setter, bestemmer omfanget og sammensetningen av den aktivitet som utføres. I det følgende vil det bli gitt en oversikt over virksomheten i 1974. Hovedvekten vil bli lagt på de forbedringer og</p>

den utbygging av statistikken som har funnet sted og på en vurdering av de resultater som er oppnådd.

2. VIDEREFØRING AV EKSISTERENDE STATISTIKK

I 1974 har størstedelen av virksomheten, som vanlig, vært knyttet til arbeidet med å videreføre den eksisterende statistikk på de ulike områder. Denne videreføring omfatter både måneds-, kvartals- og årsstatistikken. For brukbarheten av statistikken vil en slik kontinuerlig videreføring som regel være av avgjørende betydning. Måneds- og kvartalsstatistikkenes oppgave er å registrere den kortsiktige utvikling eller bevegelse som finner sted i årets løp. Ikke minst innenfor den økonomiske statistikken er dette viktig, men også innenfor statistikken over sosiale og menneskelige forhold eksisterer liknende behov. Årsstatistikkenes oppgave er å kartlegge nivåforhold og utvikling fra det ene år til det annet. For de fleste brukere av slik statistikk, både de som skal nytte den direkte til planleggingsformål og som bakgrunnsinformasjon for å treffe beslutninger, er det viktig å ha en årlig videreføring av statistikken på de ulike områder.

Behovet for videreføring av eksisterende statistikk

Et viktig forhold av betydning for brukbarheten av statistikken er at den kan foreligge med en rimelig grad av aktualitet. I første rekke gjelder dette måneds- og kvartalsstatistikken, men også for de fleste årsstatistikker er det viktig at resultatene blir tidlig ferdig. I løpet av 1972 og 1973 ble aktualiteten dårligere for flere statistikker. Særlig rammet denne beklagelige utvikling flere av Byråets årsstatistikker. En årsak til dette var at flere av de viktige økonomiske statistikkene var gjenstand for betydelige omlegginger som i første omgang førte til forsinkelser. Et annet forhold var at oppgaveinngangen sviktet, særlig for statistikk som bygger på administrativt materiale. Dette, sammen med problemer i forbindelse med den maskinelle bearbeiding knyttet til bruken av nytt EDB-utstyr, utgjorde hovedårsakene til de forsinkelser som oppstod. I løpet av 1974 lyktes det å bedre aktualiteten for flere årsstatistikker, men fortsatt kan aktualiteten bli bedre på flere områder. De tiltak som ble innledet i 1974 for å skape bedre aktualitet vil bli ført videre i 1975.

Statistikkenes aktualitet

Et nøyaktig mål for den delen av virksomheten i Byrådet i 1974 som var innrettet på å videreføre den eksisterende statistikk lar seg vanskelig skaffe. Til en viss grad kan imidlertid dette belyses ved å se på sammensetningen av de publikasjoner som ble sendt ut i løpet av året. Publikasjoner med et samlet sidetall på om lag 16 000 sider representerte en videreføring av statistikk som også ble utgitt i 1973. I alt 46 publikasjoner med et sidetall på 8 000 var nye publikasjoner utgitt i 1974. Under nye publikasjoner er tatt med de Statistiske fylkeshefter og Nye distriktstall.

Videreføring av eksisterende statistikk og nye publikasjoner

3. UTVIDELSER OG FORBEDRINGER AV EKSISTERENDE STATISTIKK

En rekke større eller mindre omlegginger av eksisterende statistikk med sikte på utvidelser og forbedringer foregår til stadighet, men i mange tilfelle er omleggingen av et så vidt moderat omfang, eller av så teknisk natur, at en

mer detaljert beskrivelse av den neppe vil ha særlig stor allmenn interesse. I dette avsnitt skal en derfor konsentrere seg om de større og betydningsfulle omlegginger som ble gjennomført i 1974.

Årlig industri-
statistikk

Innenfor den økonomiske statistikken gjaldt den viktigste omleggingen i 1974 den årlige industristatistikken (årgang 1972). De viktigste trekk ved omleggingen var at en ny og revidert næringsgruppering ble tatt i bruk og at det ble lagt ned et stort arbeid på å samordne begreper og definisjoner mellom industristatistikk, regnskapsstatistikk og nasjonalregnskap. Dessuten ble publikasjonen Industristatistikk utvidet slik at den nå gir en oversikt over det meste av den statistikk som foreligger for industrien. Sett fra statistikkbrukernes synspunkt innebærer det en fordel at flest mulig opplysninger om den enkelte næring kan ses i sammenheng. Det betyr også økt nytte av de enkelte statistikker at det har lyktes å få til en full samordning av produksjonsstatistikken for industrien, regnskapsstatistikken for den samme næring og nasjonalregnskapet.

Korttids-
statistikk

Også korttidsstatistikkene for industrien (den månedlige produksjonsindeks, ordre- og lagerstatistikken) ble vesentlig forbedret i 1974. Den nye og reviderte næringsgruppering ble tatt i bruk og kvaliteten av indeksene ble bedret ved at et mer ajourført og realistisk vekt- og sammenlikningsgrunnlag ble tatt i bruk. Måneds- og kvartalsindeksene på dette område er dessuten blitt knyttet mer logisk sammen med årsstatistikken og nasjonalregnskapet i et enhetlig system.

Flere mindre omlegginger av den økonomiske statistikken ble gjennomført i 1974. Blant annet ble jaktstatistikken utvidet med nye opplysninger og overnattingsstatistikken for hoteller og leirplasser ble utvidet til også å omfatte herberger.

Innenfor personstatistikken gjaldt de viktigste omleggingene i 1974 befolkningsstatistikken, sosialstatistikken og utdanningsstatistikken.

Som et ledd i den løpende befolkningsstatistikken ble det fra og med 1. kvartal 1974 satt i gang en kvartalsstatistikk som viser bevegelsen i folkemengden for hver enkelt kommune. Ved at statistikken over fødsler, dødsfall og flyttinger blir gitt kvartalsvis og for den enkelte kommune, blir det betydelig lettere enn før raskt å oppdage nye tendenser i befolkningsutviklingen både lokalt og for hele landet.

Statistikk over
befolkning,
sosiale forhold
og utdanning

En større omlegging av statistikken over barneomsorg ble påbegynt i 1974. Omleggingen tar sikte på en utvidelse av statistikkens omfang til å gjelde alle barn som kommer i kontakt med barnevernsnemndene og ikke som nå bare barn som det blir satt i verk tiltak overfor. Utvidelsen vil dels bidra til en bedre beskrivelse av barnevernsnemndenes arbeid, dels kaste mer lys over praktiseringen av loven om barneomsorg.

I samarbeid med Edruskapsdirektoratet ble det begynt på et nytt opplegg av alkohol- og narkotikastatistikken. Dette resulterte i en mindre omlegging av publikasjonen Alkoholstatistikk fra og med årgangen 1974. Men omleggingen vil bli fulgt opp med utvidelser i de kommende år.

Innenfor voksenopplæringsstatistikken ble det utarbeidd en ny bearbeidingsplan i samsvar med internasjonale anbefalinger fra UNESCO. Omleggingen innebærer en vesentlig utvidelse og forbedring av denne statistikken med sikte på bedre å belyse denne delen av utdanningssystemet.

4. NYE STATISTISKE UNDERSØKELSER OG ANALYSER

4.1. Prosjekter fullført i 1974

Kommunehefter
Folke- og bolig-
telling 1970

Utarbeiding av et hefte med hovedtall fra Folke- og bolig telling 1970 for hver av landets kommuner ble avsluttet i 1974. På denne måten har de enkelte kommuner fått hovedresultatene fra Folke- og bolig telling 1970 lett tilgjengelig i en hensiktsmessig og oversiktlig form. Kommuneheftene vil være til nytte for den lokale forvaltning ved at de gir strukturdata for befolkningen til bruk såvel i forbindelse med administrasjon som planlegging.

Bosettingskart

Fra Folke- og bolig telling 1970 ble også utgiving av et bosettingskart i målestokk 1:250 000 på det nærmeste avsluttet i samarbeid med Norges geografiske oppmåling. Det ble utgitt 21 av i alt 33 kartblad i 1974. Bosettingskartene gir et oversiktlig bilde av bosettingsstrukturen i landet for 1970 og vil kunne være til nytte i arbeidet med regional planlegging.

Markedstall

Videre ble det fra Folke- og bolig telling 1970 utgitt en landsomfattende publikasjon med befolkningstall for handelsfelt, handelsområder og handelsdistrikter. Denne publikasjonen skal gi bakgrunnsinformasjon til bruk for næringslivet i samband med planlegging av salgsarbeid og markedsføring.

Dødelighets-
utvikling

En analysepublikasjon over Dødelighetsutvikling og dødsårsaksmønster 1951-1970 for den norske befolkning ble utgitt i 1974. Publikasjonen kaster lys over hovedtrekkene i utviklingen av dødeligheten etter dødsårsak i denne perioden.

Befolkningens
boforhold

En større intervjuundersøkelse over befolkningens boforhold i 1973 som ble utført i samarbeid med Kommunal- og arbeidsdepartementet, ble avsluttet i 1974. Boforholdsundersøkelsen gir opplysninger om en rekke sider ved boligmassen, eie- og leieforhold til boligene, boutgifter, boligmiljø, kommunikasjoner og serviceinstitusjoner. Både som grunnlag for bolig- og boligmiljøpolitikken og som uttrykk for en viktig side ved befolkningens levekår gir undersøkelsen verdifulle opplysninger.

Kulturak-
tiviteter

Den første publikasjonen fra en stor undersøkelse over befolkningens tidsbruk 1971/72 ble utgitt i 1974. Gjennom publikasjonen har en for første gang fått opplysninger om hvordan deltakingen i ulike kulturaktiviteter varierer etter kjønn, alder, yrke, utdanning og bosted m.v.

Flyttinger og
flyttemotiv

De første statistiske resultatene fra en større intervjuundersøkelse i 1972 om flytting og flyttemotiv ble publisert. Flyttemotivundersøkelsen sammenlikner grupper av flyttere og ikke-flyttere etter en rekke kjennetegn, flyttingens årsaker og flyttingenes konsekvenser med hensyn til endringer i befolkningens levekår og bosettingsmønster. Undersøkelsen vil kunne gi viktige bidrag til senere analyser for å skaffe mer innsikt i årsaksforhold, konsekvenser og tendenser i flyttebevegelsene i samfunnet.

Jordbruks-
telling

Innenfor næringsstatistikken ble Jordbrukstelling 1969 avsluttet i 1974. Det ble sendt ut to analysepublikasjoner som bygger på tellingsresultatene. Den ene publikasjonen gir en oversikt over driftsformene i jordbruket og den andre behandler produksjonsutviklingen i jordbruket i perioden 1925-1972. Gjennom de periodiske jordbrukstelling kartlegges strukturen i jordbruksnæringen, samtidig som tellingene danner utgangspunkt for framføringen av den løpende årlige jordbruksstatistikk som bygger på opplysninger fra et utvalg av bruk.

Fra Fiskeritelling 1971 ble det i 1974 sendt ut to publikasjoner med tellingsresultater. Hefte II gir opplysninger om sammensetningen av fiskeflåten

Fiskeri- telling	<p>og deltakingen i fiske m.v., mens hefte III behandler fiskeredskaper og sjøhus, fiskerflåtens eierforhold og fangst. Strukturen i fiskerinæringen 1971 vil bli belyst med ytterligere to publikasjoner; et oversiktshefte som gir hovedresultater fra tellingen og en analysepublikasjon som nærmere behandler strukturforhold i fiskerinæringen.</p>
Energi- statistikk	<p>I 1974 begynte Byrået å bygge opp en energistatistikk i samarbeid med og med finansiell støtte fra viktige brukere av denne statistikken. Statistikken ble i første omgang konsentrert om oppstilling av energibalanser og energivarebalanser med det mål å kartlegge samlet produksjon og forbruk av energi. For å klarlegge ressursbruken og ressurstilgangen på dette område trengs det en ytterligere utbygging av energistatistikken.</p>
Konjunktur- barometer	<p>Som et ledd i utbyggingen av konjunkturstatistikken begynte Byrået fra og med 1. kvartal 1974 å utarbeide et såkalt kvartalsvis konjunkturbarometer. Konjunkturbarometeret bygger på opplysninger fra lederne av de største industriforetakene om utviklingstendensene i sysselsetting, produksjon, ordretilgang, priser og lager m.v. Det representerer et verdifullt supplement til annen konjunkturstatistikk ved å gjøre det mulig raskere enn før å oppdage nye tendenser i konjunkturutviklingen.</p>
Regnskaps- analyse	<p>En publikasjon med analyse av regnskapsresultater for store industri- og engroshandelsforetak ble fullført i 1974. Denne publikasjonen belyser hvordan den økonomiske situasjon for foretakene utviklet seg i perioden 1970-/2. Det skal gjennomføres en årlig ajourføring av de sentrale analysetabellene i denne publikasjonen.</p>
Statistiske fylkeshefter	<p>Innenfor regionalstatistikken begynte en i 1974 å utgi to nye og viktige publikasjonsserier. En serie med Statistiske fylkeshefter - et hefte for hvert fylke - ført fram til året 1973 kom ut i årets løp. Fylkesheftene kan i innhold sammenliknes med Statistisk årbok. For hvert fylke samles den statistikken en har fra de ulike områder for vedkommende fylke, og der det er mulig blir det gitt inndelinger etter fylke, kommune eller andre regionale inndelinger. Etter de planer Byrået følger vil det foreløpig bli utgitt Statistiske fylkeshefter hvert tredje år. Den andre publikasjonsserien er Nye distriktstall. Den blir i 1974 og 1975 finansiert ved midler fra Miljøverndepartementet. Serien utkommer med et hefte pr. måned for hvert fylke, og disse heftene presenterer all ny statistikk som kommer ut i løpet av måneden og som gjelder vedkommende fylke. Innholdsmessig kan Nye distriktstall nærmest sammenliknes med Statistisk ukehefte og den representerer et nyttig hjelpemiddel for å få spredd nye resultater fra statistikken over lokalsamfunnet på en rask måte til brukerne. Nye distriktstall brukes også som en kilde for ajourføring av tabeller i de Statistiske fylkeshefter. Gjennom de Statistiske fylkeshefter og Nye distriktstall har Byrået tatt viktige skritt for å utbre kjennskapet til og bruken av regionalstatistikk i lokal planlegging og administrasjon.</p>
Nye distrikts- tall	
Befolkningens yrke og ut- danning	<p>4.2. Ny statistikk under arbeid i 1974</p> <p>Fra Folke- og bolig telling 1970 var det under arbeid i alt fem hefter med detaljerte, landsomfattende tellingsresultater. Disse publikasjonene vil vise befolkningens fordeling etter geografiske inndelinger, yrke, utdanning, husholdninger og familieforhold og gi en oversikt over boligforholdene på tellingstidspunktet. I tillegg til de ordinære tellingsheftene var det under arbeid 8 spesialanalyser med grunnlag i tellingens resultater.</p>

- Flyttemønsteret I tilknytning til Flyttemotivundersøkelsen 1972 var det under arbeid en analysepublikasjon med det formål å gi en beskrivelse av flyttingene i Norge i perioden 1949-1973 og eventuelle endringer i flyttemønsteret i samme periode. Denne undersøkelsen vil lette arbeidet med å nytte resultatene fra Flyttemotivundersøkelsen 1972 i den fortsatte analyse av struktursammenhengen når det gjelder flyttebevegelsene i Norge.
- Statistikk over tidsbruk En hovedpublikasjon med resultater fra undersøkelsen over tidsbruk 1971/72 var under arbeid i 1974. Hovedpublikasjonen vil gi en systematisk beskrivelse av befolkningens tidsbruk til ulike aktiviteter basert på dagbokføring hos det utvalg av personer som var med i undersøkelsen. Dette er første gangen det her i landet blir gjennomført en analyse av det totale tidsforbruk og fordelingen av dette på ulike gjøremål.
- Forbruket i 1973 Den store Forbruksundersøkelsen 1973 var under bearbeiding i hele 1974. Forbruksundersøkelsen 1973 vil bidra til å kartlegge mulige strukturendringer i det private forbruket siden 1967, da forrige undersøkelse ble holdt. Resultatene av den nye undersøkelsen vil bli brukt blant annet til å framskaffe et ajourført og mer realistisk vektgrunnlag for beregningen av konsumprisindeksen. Undersøkelsen vil også kunne få betydning for konsumberegningene i nasjonalregnskapet og vil gi grunnlag for nødvendig oppdatering av Byråets skattemodeller.
- Levekår Etter oppdrag fra Levekårsundersøkelsen i Bergen gjennomførte Byrådet i 1973/74 en generell intervjuundersøkelse over levekår. Utarbeidingen av en tabellpublikasjon med resultater fra denne undersøkelsen foregikk i hele 1974. Publikasjonen vil gi en statistisk oversikt over befolkningens levekår, mens den analytiske behandlingen av tallmaterialet vil bli utført av Levekårsundersøkelsen i Bergen.
- Sosialt utsyn Publikasjonen Sosialt utsyn 1974 var under trykking ved årsskiftet. Dette er en ny publikasjon over de viktigste statistiske opplysninger som foreligger om menneskelige og sosiale forhold i Norge. Hovedvekten blir lagt på å beskrive utviklingen over tiden, men publikasjonen gir også struktur tall som belyser situasjonen for bestemte tidspunkter. Et viktig trekk ved publikasjonen er at den forsøker å se statistikken fra ulike områder i sammenheng. Publikasjonen vil også kunne gi nyttige impulser for en fortsatt utbygging av sosialstatistikken i Norge.
- Miljøstatistikk Som et ledd i utbyggingen av en miljøstatistikk ble det i 1974 arbeid på en miljøstatistisk årbok. Formålet med denne boka er å få samlet på en oversiktlig måte de data som finnes på forskjellige hold om naturmiljø og forurensninger. Et viktig siktemål med publikasjonen er ellers å gi grunnlag for å se statistikken fra ulike områder i sammenheng. Som for liknende publikasjoner må en vente at arbeidet på dette felt også vil gi nyttige erfaringer for en fortsatt oppbygging av miljøstatistikken.
- Bruk av personbil, lastebiltelling På den økonomiske statistikkens område var det i 1974 under arbeid to nye undersøkelser innenfor samferdsel. Den ene tar sikte på å kartlegge eie og bruk av personbiler. Undersøkelsen vil bidra til å kaste nytt lys over den rolle personbilene spiller i det totale transportbilde, når det gjelder hyppighet i bruk, kjørelengde, passasjertall og fordelingen etter ulike formål med kjøringen. Den andre undersøkelsen er en lastebiltelling som tar sikte på å kartlegge det transportarbeid som denne type transportmidler utfører. Det vil

bli lagt vekt på å belyse hvordan transportstrømmene med lastebil er sammensatt og hvilket mønster de følger både innenfor og mellom fylkene.

4.3. Nye statistiske undersøkelser satt i gang i 1974

Elever under
utdanning

Blant de nye og viktige statistiske undersøkelser som ble startet opp i 1974 er statistikken over påbegynt utdanning, som fra og med 1. oktober 1974 vil dekke all videregående utdanning. Sammen med statistikken over avsluttet utdanning, er dette et viktig nytt ledd i utbyggingen av en bedre statistikk over utdanningssystemet. Den nye statistikken vil gjøre det mulig å følge elevmassen gjennom utdanningssystemet fra utdanning påbegynnes til den blir avsluttet. Spesielt vil den nye statistikken gjøre det mulig å belyse overgangen mellom de ulike ledd i systemet av videregående utdanning. Det er planer om senere å bygge ut utdanningsstatistikken med en statistikk som også dekker søkere til videregående utdanning.

Årlige forbruks-
undersøkelser

Fra og med 1974 ble det satt i gang løpende årlige forbruksundersøkelser. Også disse undersøkelsene bygger på regnskapsføring for et utvalg av private husholdninger. Utvalgsstørrelsen er imidlertid mindre enn for de store periodiske forbruksundersøkelsene. Løpende årlige forbruksundersøkelser vil gjøre det mulig raskere enn før å oppdage viktige endringer når det gjelder husholdningenes forbruksmønster. Dette vil kunne gi et riktigere vektgrunnlag ved de løpende beregninger av konsumprisindeksen. Også for en rekke andre formål er det viktig å kjenne til de endringer som skjer i husholdningenes forbrukssammensetning.

Ny bedrifts-
telling

Innenfor næringsstatistikken ble en ny og omfattende bedriftstelling satt i gang i 1974. Bedriftstellingene 1974 vil få et noe større omfang enn de tidligere tellinger, særlig vil det bli lagt stor vekt på å få god dekning av de tjenesteytende næringer. Byråets 10-årige bedriftstelling er et viktig forankringspunkt for framføringen av den årlige næringsstatistikken og for registeret over bedrifter og foretak som danner grunnlaget for denne statistikken. Bedriftstellingene er også en svært viktig kilde for tall som belyser den regionale strukturen av næringslivet i landet. Spesielt for de tjenesteytende næringene, der en har relativt lite med årlig produksjonsstatistikk, er opplysningene fra bedriftstellingene viktige.

Hagebruks-
telling

En ny hagebrukstelling ble startet opp i 1974. Formålet med tellingen er å belyse produksjonsstrukturen i hagebruket i dag og de endringer som har funnet sted siden forrige telling ble holdt i samband med Jordbrukstellingene 1969.

Inntekts- og
formues-
undersøkelse

Inntekts- og formuesundersøkelsen 1973, på grunnlag av materiale fra skattelikningen, ble satt i gang i 1974. Undersøkelsen er basert på likningsoppgaver for et utvalg av personlige skattytere og selskaper og tar sikte på en mer detaljert beskrivelse av inntektsforhold enn det en kan få gjennom den årlige skattestatistikken. Både av hensyn til studier over inntekts- og formuesfordeling og for beregninger av fordelingsvirkninger av skattepolitiske tiltak spiller disse undersøkelser en viktig rolle. Også for nasjonalregnskapet er en god primærstatistikk over inntektene og deres fordeling nødvendig.

5. PÅBEGYNT PLANLEGGING AV NYE STATISTISKE UNDERSØKELSER

Befolknings-
prognoser

Planlegging av og forarbeider til Byråets neste offisielle regionale befolkningsprognoser foregikk i 1974. Det vil bli utarbeidd et nytt prognoseopplegg med sikte på å komme fram til sikrere tall for de enkelte kommuner. Under prognosearbeidet vil de lokale myndigheter bli trukket sterkere inn i arbeidet enn tidligere. Regionale befolkningsprognoser er av stor betydning for planleggingsformål, særlig for utbyggingsmyndighetene i fylker og kommuner.

Statistikk og
analyser over
sosiale forhold

Innenfor sosialstatistikken foregikk det i 1974 planlegging av flere nye undersøkelser med sikte på igangsetting i 1975. Planleggingen ble drevet i nært samarbeid med Det rådgivende utvalg for sosialstatistikk. Prioriteringen av de prosjekter som planlegges har foregått i kontakt med Sosialdepartementet. Prosjektene omfatter en utvidet statistikk over sosiale institusjoner, personalet i sosialsektoren, en analyse av sosialhjelpmaterialet 1966-72 og en utvalgsundersøkelse over personer som søker sosialhjelp.

Familie-
statistikk

Planlegging av en ny familiestatistikk basert på opplysninger i det sentrale personregister om familietilhørighet foregikk i 1974. Familiestatistikken vil i første omgang bli bygd ut med sikte på en inndeling av familiene etter demografiske kjennetegn og bosted, men vil senere kunne bli utvidet til også å omfatte opplysninger om inntekt og utdanning. I sammenheng med spørsmål som vedrører familiepolitikk, vil en bedre belysning av familiestrukturen kunne ha betydning.

Sysselsettings-
statistikk

Mangelen på en løpende sysselsettingsstatistikk som kan gi regionale tall er i øyeblikket den største svakhet i norsk statistikk. Det ble i 1974 arbeidd med planer for å få lagt opp et administrativt system som kan gi grunnlag for en ny og omfattende sysselsettingsstatistikk. For å bedre situasjonen på kort sikt, utarbeidde Byrådet i samarbeid med Arbeidsdirektoratet planer for en regional sysselsettingsstatistikk, begrenset til næringene bergverksdrift, industri og bygge- og anleggsvirksomhet. Denne statistikk vil bli satt i gang fra 1. kvartal 1975.

Omsetnings-
statistikk
fra MOMS-
oppgavene

I 1974 har en arbeidd med planene for en ny omsetningsstatistikk basert på det materialet som kommer inn i forbindelse med betalingen av merverdiavgift. Hittil har dette ikke latt seg realisere på grunn av store avvik mellom registeret over merverdiavgiftspliktige og Byråets bedrifts- og foretaksregister. Ved at det nå er bygd bro mellom de to registre er det blitt mulig å bearbeide materialet for merverdiavgiften etter den næringsgruppering som brukes ellers i norsk statistikk. Særlig for bedriftene i de tjenesteytende næringene vil en ny omsetningsstatistikk kunne gi verdifull informasjon, ikke minst med sikte på å forbedre kvaliteten av nasjonalregnskapet for disse næringer.

Produksjonsfor-
hold i bygge-
og anleggsvirk-
somhet

Planlegging av en ny statistikk for å kaste lys over produksjonsstrukturen i bygge- og anleggsvirksomhet har pågått i hele 1974. Formålet er å skaffe et grunnlag som i dag nesten helt mangler for beregning av pris- og kostnadsindekser på dette området og å forbedre beregningsgrunnlaget for denne viktige næringen i nasjonalregnskapet og i Byråets økonomiske modeller.

Konsumprisindeks
og detaljomset-
ning

Planlegging av en omlegging og forbedring av Byråets indekser over konsumprisutviklingen og detaljomsetningen har også pågått i hele 1974. For konsumprisindeksen innebærer omleggingen, som vil finne sted ved årsskiftet 1974/75, at en tar i bruk et nytt vektgrunnlag for indeksen bygd på Forbruksundersøkelsen 1973 og at en foretar en større revisjon av selve prisinnsamlingen. Detaljomsetningsindeksen vil bli lagt om ved at en henter inn omsetningsoppgaver fra et større utvalg

av forretninger som er mer representativt for omsetningsstrukturen i dag. Særlig i en periode med så sterk prisstigning som nå er det viktig for bedømmelsen av den kortsiktige økonomiske utvikling at disse indekser kan beregnes på et så pålitelig grunnlag som mulig.

6. NASJONALREGNSKAPET

Omlegging
og revisjon

Arbeidet med nasjonalregnskapet var også i 1974 preget av den omlegging og revisjon som nå har pågått i noen år. Målet for omleggingen er å bringe det norske nasjonalregnskap i samsvar med FN's nye standard for nasjonalregnskapsoppstillinger; samtidig blir alle tallserier gjennomgått og revidert i lys av ny statistikk fra de senere år.

Problemer for
brukerne

Foreløpige tall etter nytt system ble første gang offentliggjort i 1973. I 1974 ble det gitt høyeste prioritet til å innhente forsinkelser som var oppstått som følge av omleggingen. Det lyktes å komme i rute med de løpende beregninger, slik at foreløpige nasjonalregnskapstall for 1974 kunne offentliggjøres like etter årets utgang. Tall etter nytt system foreligger nå stort sett beregnet tilbake til 1967. Det er nødvendig å beregne nye tall også for tidligere år, men det viste seg umulig å avse ressurser til å sette dette arbeid i gang i 1974. I øyeblikket er det derfor brudd i alle nasjonalregnskapsserier i året 1967. For brukerne av nasjonalregnskapsdata skaper dette store problemer. Det står også igjen et betydelig arbeid med å dokumentere det nye nasjonalregnskap innad og utad før omleggingen av nasjonalregnskapet til nytt system vil kunne sies å være avsluttet.

Bedre primær-
statistikk
nødvendigjør
revisjoner

Når omleggingen av nasjonalregnskapet har vist seg så tidkrevende, skyldes det først og fremst den grundige revisjon av alle tidligere beregninger som nå pågår. Slike revisjoner er nødvendige fra tid til annen etter hvert som nye opplysninger blir tilgjengelige. En høster nå fruktene av det langsiktige arbeid som er gjort for å bygge ut og forbedre den økonomiske primærstatistikken siden nasjonalregnskapet sist ble revidert i begynnelsen av 1960-årene. Siste år ble det blant annet arbeidd med å utnytte resultatene av den sterkt omlagte industristatistikk fra 1972 og av den gradvis utbygde statistikk over oljevirkomheten i Nordsjøen.

Bortfall av
statistikk
skaper
problemer

På et par viktige punkter hemmes arbeidet med å bedre kvaliteten av nasjonalregnskapet av at primærstatistikken er blitt dårligere i de senere år. Særlig følbart er bortfallet av den tidligere månedsstatistikk over sysselsatte lønnstakere basert på oppgaver fra trygdekontorene i samband med sykestrygden og av den tidligere månedsindeks over detaljomsetningen basert på oppgaver fra skattefogdene i samband med innkrevingen av omsetningsskatt.

Hull i
primær-
statistikken

Det skaper også problemer for nasjonalregnskapet at den økonomiske primærstatistikken har hull på viktige punkter, blant annet mangler løpende produksjonsstatistikk for mange tjenesteytende næringer, detaljerte pris- og volumdata for produksjonen i bygge- og anleggsvirkomhet og en systematisk og detaljert utbygd prisstatistikk. En del av disse svakheter i statistikken arbeider Byrået, som før nevnt, med å overvinne.

Det blir arbeidd med en utbygging av inntekts- og kapitalkontiene i nasjonalregnskapet med sikte på å belyse samspillet mellom produksjon, inntekts-

Planer om utvidelser

skapning, inntektsfordeling og formuesdannelse/formuesfordeling mer detaljert enn hittil; det norske nasjonalregnskap er forholdsvis ufullstendig på disse punkter. Arbeidet i 1974 var eksperimentelt betont. Det vil ta tid å bli ferdig, blant annet fordi det antakelig vil vise seg at vesentlige framskritt vil forutsette utbygging av primærstatistikker på noen områder.

Byrådet følger med i den internasjonale forskning om konsekvenser som miljøvern- og ressursdebatten eventuelt bør få for nasjonalregnskapet og har foreløpig funnet det riktig å stille seg avventende overfor de mange og til dels motstridende forslag til omlegginger som har vært oppe til drøfting.

7. ØKONOMISK FORSKNING OG ANALYSE

Bortsett fra analytiske arbeider som er knyttet direkte til statistikkproduksjonen, og som derfor er omtalt foran, foregår det økonomisk forskning i Byrådet på tre hovedområder: Konjunkturanalyse, skatteforskning og økonomiske modeller.

7.1. Konjunkturanalyse

Økonomisk utsyn

Etter at omleggingen av nasjonalregnskapet hadde ført til store forsinkelser i utsendelsen av Økonomisk utsyn i de tre foregående år, lyktes det i 1974 å få denne publikasjon ut i vanlig rute. Publikasjonen må etter Byrådets mening ut så hurtig som mulig etter årsskiftet for å fylle sin oppgave, og dette ble oppnådd.

Sterk interesse for løpende konjunktur-oversikter

Byrådet har registrert en stigende interesse fra næringslivet og andre for de månedlige konjunkturoversikter. Konjunkturrapportene spres nå i et opplag på over 1 900 eksemplarer, og gjennom nyhetsmedia når de i sammendrag ut til en bred allmennhet. I 1974 ble både utenlands- og Norgesavsnittet i rapportene gjort fyldigere enn før. Grunnlaget for analysen av konjunkturtendensene i Norge ble bedret ved de før omtalte Konjunkturbarometerundersøkelser som ble innledet i 1974, og ved at flere sesongkorrigerte serier ble tatt i bruk. Også den løpende konjunkturovervåkingen blir sjenert av mangelen på en detaljert, månedlig sysselsetningsstatistikk og på en like pålitelig detaljomsetningsindeks som før.

7.2. Skatteforskning

Bistand til myndigheter og Storting

Skatteforskningsgruppen har i 1974, som vanlig, i betydelig omfang bistått Finansdepartementet, offentlige komitéer og de politiske partigrupper i Stortinget med løpende beregninger. Driftsstatistikken viser at om lag 1/3 av gruppens ressurser går med til slike løpende oppdrag.

Skatte-modellene

I denne virksomheten har en stor nytte av de modeller som er utviklet i årenes løp for å belyse virkningene av den direkte og indirekte skattlegging av personer. Disse modeller har vist seg å være helt sentrale for analyser av skattespørsmål i Norge. Arbeid med å vedlikeholde og forbedre dem pågår derfor løpende. I 1974 ble det således arbeidd med en modell som skal gjøre det mulig for første gang å analysere virkninger av samtidige endringer i den direkte og indirekte personskattlegging. Utgangspunktet er de mindre modeller som allerede foreligger for deler av skattesystemet.

Større vekt
på foretaks-
skattleggingen

Med de resultater som etter hvert er oppnådd ved analyser av personskattleggingen og med det beredskap for beregninger som er utviklet på dette området, mener Byrået at det nå må være riktig en tid framover å vende oppmerksomheten sterkere mot foretaksskattleggingen. Ett datagrunnlag for framstøt på dette felt foreligger i regnskapsstatistikken som Byrået har utarbeidd siden 1967 for industrien og siden 1971 for større foretak i engroshandel. Visse forarbeider for forskningsvirksomhet på dette felt ble gjort i 1974. Men arbeidet er krevende og ventes ikke å ville gi raske resultater. En side ved foretaksskattleggingen som en i startfasen har valgt å vie særlig oppmerksomhet, er spørsmålet om hvordan skattleggingen kan tenkes å påvirke næringslivets investeringer.

En ny utgave av publikasjonen "Det norske skattesystemet"- den tredje i rekkefølge - ble i årets løp ført så langt at manuskriptet til Hefte I, som omfatter en del prinsipielt stoff og en oversikt over de direkte skatter, kunne sendes i trykken. Publikasjonen brukes som lærebok ved en lang rekke høyere skoler og har nå i flere år vært utsolgt. Årspublikasjonen "Aktuelle skattetall" ble ajourført og sendt ut i ny utgave. Denne publikasjon gir svar på de vanligste spørsmål om skattleggingen i Norge og en del utvalgte land og blir mye brukt av folk som arbeider med skattespørsmål.

7.3. Økonomiske modeller

Ny utgave
av MODIS -
nyttet av
Finans-
departementet

Siste versjon (MODIS IV) av Byråets makro-økonomiske modell ble tatt i bruk i 1973. I 1974 ble det arbeidd med å fjerne barnesykdommer i modellen samtidig som det ble gjennomført en del mindre forbedringer med sikte på å gjøre den lettere og billigere å bruke. Som resultat av dette ble ressursforbruket ved regulær drift av modellen brakt betydelig ned. Modellen danner nå et uunnværlig grunnlag for den økonomiske planleggingen i Norge. Den blir brukt i stadig økende utstrekning, særlig av Finansdepartementet. I 1974 ble det således for Finansdepartementet for ulike formål utført 10 fulle beregningsomganger som hver omfattet flere år og i regelen mange alternativer. En omfattende teknisk dokumentasjon av modellen er påbegynt.

Trass i de forbedringer som er gjennomført, er full bruk av en så detaljert modell som MODIS fortsatt ressurskrevende og ikke helt billig. Som del av et kontraktsoppdrag for Finansdepartementet er det under utvikling en forenklet beregningsrutine (basert på utkjørte virkningstabeller) som vil gjøre modellapparatet lettere tilgjengelig for alle.

og av Det
tekniske be-
regningsutvalg
for inntekts-
oppgjørene

Til bruk for Det tekniske beregningsutvalg for inntektsoppgjørene er det utarbeidd en forenklet versjon av MODIS IV til avløsning av den meget enkle modell PRIM II som Beregningsutvalget tidligere brukte for sitt arbeid. Den nye modell er noe mer komplisert enn den gamle, men vil til gjengjeld kunne gi noe sikrere beregningsresultater. Det viktigste som er oppnådd, er imidlertid at det til prognoser i samband med inntektsoppgjørene og til beregninger som grunnlag for nasjonalbudsjettet nå kan gjøres bruk av samme modell; en vil derved unngå de problemer som følger av at to offentlige organer, selv om de velger samme forutsetninger, kan komme fram til litt avvikende tall for priser og inntektsutvikling. Dette kunne lett skje så lenge de to organer baserte seg på noe forskjellige modeller.

Som ledd i arbeidet for Det tekniske beregningsutvalg søker Byrået å holde seg aktivt orientert om den forskning som pågår internasjonalt om inntektspolitikk og inflasjonsproblemer. En større studie av 1960-årenes pris-erfaringer i Norge,

utført i Byrået av dr. philos. Vidar Ringstad for midler delvis stilt til disposisjon av Forbruker- og administrasjonsdepartementet, ble avsluttet i 1974 og offentliggjort i serien Samfunnsøkonomiske studier.

I løpet av året begynte Byrået å oppdatere og modifisere den modell ("MSG-modellen") som brukes i langtidsplanleggingen. Modellen skal blant annet tilpasses datagrunnlaget i det omlagte nasjonalregnskap. Arbeidet utføres på kontrakt for Finansdepartementet.

8. PUBLISERINGSVIRKSOMHET

Antall publikasjoner

Byrået sendte i 1974 ut 90 publikasjoner i serien Norges offisielle statistikk (av disse 18 Statistiske fylkeshefter), 2 publikasjoner i serien Statistiske analyser, 1 publikasjon i serien Samfunnsøkonomiske studier og 11 publikasjoner i serien Artikler fra Statistisk Sentralbyrå. Dessuten ble det sendt ut 5 rapporter med resultater av undersøkelser utført ved Byråets kontor for intervjuundersøkelser. Dette utgjør i alt 109 publikasjoner, 22 flere enn året før. Dessuten ble det i 1974 sendt ut 173 publikasjoner med resultater fra Folke- og boligteiling 1970 i serien Statistiske kommunehefter.

Spesielle meldinger

I tillegg til Statistisk månedshefte og Månedshefte over utenrikshandelen ble det offentliggjort 574 meldinger i serien Statistisk ukehefte og 389 pressemeldinger i serien Aktuell statistikk. 1. januar 1974 begynte publikasjonsserien Nye distriktstall som muliggjør spredning av statistikk til lokalsamfunnet vesentlig raskere enn før, samtidig som serien er et ledd i markedsføringen av den offisielle statistikk. Det ble i 1974 gitt ut i alt 1 359 meldinger i denne serien.

Ny serie

9. EFFEKTIVISERINGSTILTAK

Byrået arbeider stadig med å forenkle manuelle og maskinelle arbeidsrutiner både i statistikkproduksjonen, i registerarbeidet og i administrativt arbeid.

Bedre data-maskinprogram

Det er laget et standardprogram for å styrke bearbeidingsberedskapen for intervjuundersøkelser som også har vist seg nyttig for andre statistikkrutiner. For utenrikshandelsstatistikken har en satt i gang en utprøving av databaseteknikk. Erfaringer fra prøveprosjektet kan overføres til de store registrene. En har utbedret en rekke program for å øke maskineffektiviteten.

Mer rasjonelle folkeregistreringsrutiner

Det er utført betydelig arbeid med sikte på å effektivisere administrasjonen av folkeregistreringen. Det er utgitt en håndbok i folkeregistrering som vil lette arbeidet med opplæring av folkeregisterpersonalet. Etter omleggingen til magnetbånd av folkeregistrenes hullkortregister har en kunnet standardisere rutinene i folkeregistrene for vedlikehold av magnetbåndregistrene. Det er arbeid med planer for utvidet bruk av datamaskiner i samband med oppgavegivingen fra folkeregistrene til offentlige myndigheter (blant annet Rikstrygdeverket). Bruk av maskinelle rutiner antas å spare folkeregistrene for manuelt arbeid.

Bruk av administrative data

For å spare ressurser i samband med Byråets datainnsamling har en arbeid videre med å nytte administrative data i statistikkproduksjonen (blant annet innen utdanningsstatistikken). En har tatt i bruk nytt registreringsutstyr som overfører data til magnetbånd uten bruk av hullkort.

Omorganisering   Fra 1. januar 1974 ble det under Fagavdelingen skilt ut et eget kontor for arbeidsmarked-, miljø- og regionalstatistikk for å styrke utbyggingsarbeidet på disse områdene.

10. PERSONALE

Antall stillinger

Statistisk Sentralbyrå fikk fra 1974 bevilget 11 nye stillinger til sysselsettings- og regionalstatistikk, befolkningsprognoser, sosialstatistikk, regnskapsstatistikk, nasjonalregnskapet og konjunkturanalyser, presentasjon og markedsføring av statistikk og til arbeid med de sentrale registre, ekspedisjon av publikasjoner og arkivering av statistisk grunnmateriale. I alt hadde Byrået i 1974 bevilgning til 487 fast organiserte stillinger og 15 helårsengasjementer til ordinære arbeidsoppgaver.

Sysselsetting i Kongsvinger

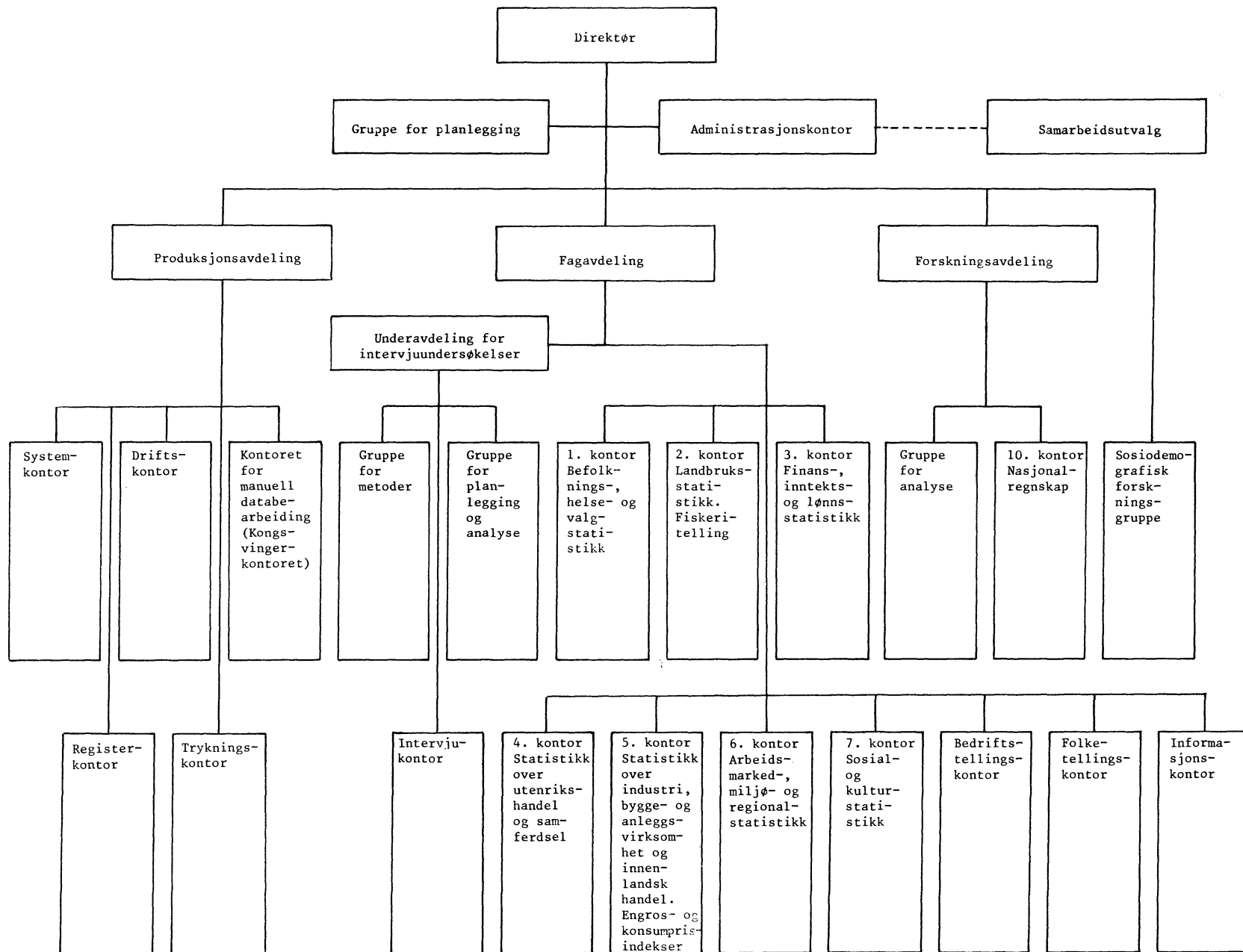
Ved utgangen av 1974 var det ved Byråets Kontor for manuell databearbeiding i Kongsvinger sysselsatt i alt 122 funksjonærer (herav 84 i fast organiserte stillinger) mot 107 i 1973.

11. OPPLÆRING

Interne og eksterne kurs

I 1974 deltok 27 funksjonærer i Byråets introduksjonskurs for nye akademikere, 95 funksjonærer i introduksjonskurs for nye kontorassistenter (kurs I) og 43 funksjonærer i de obligatoriske opplæringskurs etter 1 års tjeneste (kurs II). Videre tok 10 funksjonærer eksamen våren 1974 ved det videregående kurs for utdanning av kontorfullmektiger og -assistenter (kurs IV) og 22 funksjonærer begynte på det frivillige utdanningskurs for kontorfullmektiger og -assistenter (kurs III) som startet høsten 1974. Det ble holdt 1 kurs i økonomisk analyse, planleggings- og prognosemetoder med 29 elever. Dessuten deltok i alt 30 funksjonærer på forskjellige kurs utenfor Byrået i programmering for og bruk av EDB-maskiner.

Statistisk Sentralbyrås organisasjon pr. 1. januar 1975

Petter Jakob Bjerve
 Petter Jakob Bjerve

